

умовах ризику, раціонально використовувати природні ресурси та виробляти якісну сільськогосподарську продукцію, яка зацікавить споживача та на цій основі будуть сформовані стійкі конкурентні переваги.

Список посилань:

1. Малік М.Й. Конкурентоспроможність аграрних підприємств: методологія і механізми / М.Й. Малік, О.А. Нужна. – К. : Інститут аграрної економіки, 2007. – 270 с.
2. Стахів О.А. Фактори конкурентоспроможності сільськогосподарського підприємства / О.А. Стахів, Т.Л. Адамчук // Економіка і суспільство. – 2017. – Вип. 12. – С. 360-365.
3. Арестенко В.В. Методи і моделі оцінювання конкурентоспроможності підприємств АПК / В.В. Арестенко // Актуальні проблеми економіки. – 2008. - № 10(88). - С. 10-15.
4. Гудзь О.Є. Сучасний вимір конкурентоспроможності аграрної сфери: виклики та перспективи / О.Є. Гудзь, О.С. Степасюк // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України /Серія "Економіка, аграрний менеджмент та бізнес" / Редкол.: Д.О. Мельничук (відп. ред.) та ін. - К.: ВЦ НУБіПУ, 2010. – вип. 154 Частина 2 – 342 с. - С. 81 – 87.
5. Горьовий В.П. Конкурентне середовище підприємства / В.П. Горьовий // Вісн. аграр. науки. – 2011. – № 8. – С. 63-65
6. Закон України “Про захист економічної конкуренції від 11.01.2001 р. //Голос України.–2001.-№ 1
7. Дудник О.В. Економічна природа понять «конкуренція» та «конкурентоспроможність»/ О.В.Дудник, С.І.Міненко // Науковий журнал «Причорноморські економічні студії». – 2018. – С.112–116.

УДК 658.7/8:631.151.6

**КОНТРОЛЬ ЛОГІСТИЧНОГО ЛАНЦЮГА ЯК СКЛАДОВА АГРАРНОГО
МЕНЕДЖМЕНТУ**

Фурса В.А., к.е.н, доцент

*Харківський національний технічний університет сільського господарства
імені Петра Василенка*

LOGISTIC CHAIN CONTROL AS A COMPONENT OF AGRARIAN MANAGEMENT

Fursa V., Ph.D.

Kharkiv Petro Vasylenko National Technical University of Agriculture

Контроль є невід’ємною частиною будь-якого виду підприємницької діяльності. Зниження ефективності та конкурентоспроможності суб’єкта господарювання на ринку, як правило, пов’язується з дуже різними причинами, серед яких вагомим чинником може бути відсутність чітко налагодженої системи контролю. У більш загальному розумінні контроль сприймається як процес, орієнтований на зіставлення отриманих результатів із запланованими або ж як інструмент, що дозволяє суб’єктові управління утримувати ситуацію чи розвиток процесу в межах певних параметрів. Контроль є основною функцією як загального менеджменту, так і будь-якого управління бізнесом за видами економічної діяльності. В 1916 р. була опублікована праця А. Файоля «Головні риси промислової адміністрації – передбачення, організація, розпорядництво, координування, контроль». Цю працю прийнято вважати першим кроком до виділення менеджменту як особливої дисципліни. Якщо інші функції часто є предметом дискусії науковців, то виокремлення контролю фактично вже є аксіомою, оскільки ця основна функція менеджменту зустрічається майже в усіх класифікаціях, що знайшли своє відображення в процесі еволюції управлінської думки.

Аграрна сфера економіки являє собою сукупність різних логістичних систем, які функціонують на окремих етапах ланцюга постачання. Система контролю логістичного ланцюга (СКЛЛ) – це організаційне або міжорганізаційне логістичне утворення, що забезпечує повний або частковий контроль (моніторинг) ланцюга створення вартості продукції. При цьому контроль логістичного ланцюга в аграрній сфері здійснюється через економічні системи різних організаційних форм.

Міжорганізаційні логістичні утворення в АПВ є вертикально інтегрованими. Причому в одних утвореннях послідовні етапи виробництва і розподілу об'єднуються в межах одноосібного володіння, а в інших – незалежні організації об'єднуються через договірні відносини з метою досягнення кращих економічних результатів у спільній взаємодії порівняно з індивідуальним підходом. Асоціація – це договірне об'єднання, створене з метою постійної координації господарської діяльності підприємств, що об'єдналися, шляхом централізації однієї або кількох виробничих та управлінських функцій, розвитку спеціалізації і кооперації виробництва, організації спільних виробництв на основі об'єднання учасниками фінансових та матеріальних ресурсів для задоволення переважно господарських потреб учасників асоціації. Корпорацією визнається договірне об'єднання, створене на основі поєднання виробничих, наукових і комерційних інтересів підприємств, що об'єдналися, з делегуванням ними окремих повноважень централізованого регулювання діяльності кожного з учасників органам управління корпорації. Консорціум – тимчасове статутне об'єднання підприємств для досягнення його учасниками певної спільної господарської мети (реалізації цільових програм, науковотехнічних, будівельних проєктів тощо) [1]. В той же час концерном визнається статутне об'єднання підприємств, а також інших організацій, на основі їх фінансової залежності від одного або групи учасників об'єднання з централізацією функцій науково-технічного і виробничого розвитку, інвестиційної, фінансової, зовнішньоекономічної та іншої діяльності. Холдингова компанія – публічне акціонерне товариство, яке володіє, користується, а також розпоряджається холдинговими корпоративними пакетами акцій (часток, паїв) двох або більше корпоративних підприємств (крім пакетів акцій, що перебувають у державній власності). Асоційовані підприємства (господарські організації) – це група суб'єктів господарювання – юридичних осіб, пов'язаних між собою відносинами економічної та/або організаційної залежності у формі участі в статутному капіталі та/або управлінні [1]. Союз – це договірні відносини між двома незалежними суб'єктами логістичного каналу, що переслідують досягнення певних цілей та отримання прибутку [2].

До переробних кооперативів належать кооперативи, які займаються переробкою сільськогосподарської сировини (виробництво хлібобулочних, макаронних виробів, овочевих, плодово-ягідних, м'ясних, молочних, рибних продуктів, виробів і напівфабрикатів з льону, коноплі, лісо- і пиломатеріалів тощо). Заготівельно-збутові кооперативи здійснюють заготівлю, зберігання, передпродажну обробку, продаж продукції, надають маркетингові послуги тощо. Постачальницькі кооперативи створюються з метою закупівлі та постачання засобів виробництва, матеріально-технічних ресурсів, необхідних для виробництва сільськогосподарської продукції та продуктів її переробки; виготовлення сировини і матеріалів та постачання їх сільськогосподарським товаровиробникам [3].

Із технологічними процесами прямо пов'язана діяльність сільськогосподарських виробничих, а також переробних обслуговуючих кооперативів. Постачальницькі, заготівельно-збутові, транспортні і деякі інші сервісні кооперативи в системі обслуговуючої кооперації спеціалізуються на окремих послугах з логістичного забезпечення агробізнесу, їх членів та інших суб'єктів. Багатофункціональні кооперативи можуть бути одночасно пов'язані як із технологічними, так і з різними логістичними операціями в сільському господарстві. Це дає підстави для виокремлення понять «спеціалізований агрологістичний кооператив» та «кооператив із супутньою агрологістичною діяльністю». Спеціалізований агрологістичний кооператив – це сільськогосподарський обслуговуючий кооператив, основним завданням якого є забезпечення окремого(их) логістичного(их) процесу(ів) в

діяльності його членів або інших суб'єктів господарювання. Кооператив із супутньою агрологістичною діяльністю – це сільськогосподарський обслуговуючий або виробничий кооператив, одним із завдань якого є забезпечення окремого(их) логістичного(их) процесу(ів) в діяльності його членів або інших суб'єктів господарювання.

У сучасних умовах сільськогосподарського виробництва використовуються різні організаційно-правові форми ведення аграрного бізнесу та контролю логістичного ланцюга. Досвід багатьох демократичних ринково розвинених країн свідчить про домінування в структурі їх сільського господарства сімейних ферм та кооперативних організацій. Але останнім часом у світі активно розвиваються і крупні корпоративні форми аграрного бізнесу. Особливого поширення вони набули в багатьох постсоціалістичних країнах (Україні, Росії, Казахстані та ін.), де відсутній або недосконалий ринок земель та існує значна просторова розосередженість сільськогосподарського виробництва.

Розвиток кооперації у сфері логістики часто розглядається як процес об'єднання, інтеграції логістичних функцій не лише в кооперативних утвореннях. Як правило, конкуренція в умовах ринкової економіки розгортається на рівні ланцюгів постачання, а не окремих компаній. Сьогодні цим процесом охоплені як виробничі і торговельні підприємства, так і логістичні оператори. Логістична кооперація є формою розвитку процесу концентрації. Головною причиною розширення співробітництва в логістичному ланцюгу постачання є зростання вимог клієнтів і відповідно збільшення логістичних витрат. Це зумовлює необхідність концентрації на управлінні їх рівнем.

Тому в системі аграрної сфери економіки доцільно принципово розрізняти розрізняти корпоративний та кооперативний логістичні ланцюги. Зокрема, в корпоративному ланцюгу послідовні агрологістичні процеси (постачання, підтримки виробництва і розподілу) знаходяться в межах одно- чи декількоосібного контролю основних власників бізнесу, а в кооперативному – контролюються учасниками кооперації через багатоосібне рівноправне співволодіння та на засадах демократичного менеджменту. Головна мета контролю в першому – максимізація корпоративних фінансових результатів, тоді як у другому – мінімізація логістичних витрат та збільшення доходів членів кооперативу.

Список посилань.

1. Господарський кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15>
2. Гришова І.Ю. Аналітичне забезпечення потокових підходів до управління фінансовими ресурсами молокопереробних підприємств / І.Ю. Гришова // Інноваційна економіка. – 2015. – №. 2(21). – С. 101–105.
3. Закон України «Про сільськогосподарську кооперацію» / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/469/97-вр>

УДК 005.932::338.2

ЗЕЛЕНА ЛОГІСТИКА В СИСТЕМІ ЗАХОДІВ, СПРЯМОВАНИХ НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ

Литвинов А.І., д.е.н., Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка

Литвинова О.М., к. е. н., Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва

GREEN LOGISTICS IN THE COMPLEX OF MEASURES FOR SECURING THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN AGRARIAN SECTOR

Litvinov A.I., D.S., Petro Vasylenko Kharkiv National Technical University of Agriculture

Litvynova O.M., PhD, V.V. Dokuchaiev Kharkiv National Agrarian University

Зелена логістика в системі заходів, спрямованих на забезпечення сталого розвитку в аграрному секторі. В сучасних умовах суттєво зростає роль аграрного сектору як основи та